

КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ КОЛЕДЖ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

З а в д а н н я

На курсову роботу з дисципліни "Міські кладовища та «темний туризм» - як туристичні атракції".

Тема завдання: "Міські кладовища та «темний туризм» - як туристичні атракції".

Курсова робота виконується в наступному обсязі: 42 друкованих сторінки

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Розділ 1. Аналіз туристичного ринку України світу.....	7
1.1. Аналіз туристичного ринку України (темний туризм).....	7
1.2. Аналіз туристичного ринку Франції	12
Розділ 2. Технологія діяльності туристичного підприємства при формуванні нового тур маршруту.....	17
Загальна характеристика визначеного туру за його спрямуванням.....	17
2.2. Обґрунтування вибору пунктів нового маршруту та розробка схеми маршруту із зазначенням транспортного обслуговування.....	19
2.3. Пошук та відбір партнерів-постачальників товарів та послуг в кожному пункті нового маршруту у відповідності до обраного класу обслуговування.....	22
2.4. Підготовка інформаційно-методичного та рекламного забезпечення туру.....	25
Розділ 3. Особливості технології туристичної діяльності в процесі реалізації розробленого туру.....	28
3.1. Визначення каналів збуту нового туру.....	28
3.2. Технологія туристичних процедур при здійсненні туристичної подорожі.....	29
Висновки.....	35
Список використаних джерел.....	40
Додатки	

ВСТУП

Актуальність обраної теми. У сучасному світі туризм набуває нових, часом несподіваних форм. Поряд із традиційними маршрутами, що включають відвідування історичних пам'яток, музеїв та природних заповідників, все більшої популярності набуває так званий «темний туризм».

Цей вид туризму передбачає відвідування місць, пов'язаних зі смертю, трагедіями, катастрофами та іншими моторошними подіями. Серед таких локацій особливе місце посідають міські кладовища, які, попри своє первісне призначення, все частіше розглядаються як потенційні туристичні атракції. Упродовж століть кладовища були виключно місцями скорботи, пам'яті та вшанування померлих. Вони сприймалися як простори тиші, спокою та особистої рефлексії.

Франція має надзвичайно багату історію та культуру, що відображається і в її міських кладовищах. Багато з них є місцем спочинку видатних особистостей – письменників, художників, політиків, науковців. Їхні могили часто є витворами мистецтва, а самі кладовища – своєрідними музеями під відкритим небом. Це створює значний туристичний інтерес.

У Франції, як і в багатьох інших європейських країнах, спостерігається зростання інтересу до незвичайних форм туризму, включаючи «темний туризм». Відвідування історичних кладовищ цілком вписується в цей тренд, пропонуючи унікальний досвід, пов'язаний з історією, мистецтвом та роздумами про життя і смерть.

Деякі французькі кладовища вже давно є популярними туристичними локаціями. Насамперед, це стосується паризьких кладовищ Пер-Лашез (Père Lachaise), Монмартр (Montmartre) та Монпарнас (Montparnasse), де поховані такі світові знаменитості, як Оскар Уайльд, Едіт Піаф, Фредерік Шопен, Жан-Поль Сартр та багато інших.

Ці кладовища приваблюють тисячі туристів щороку. Темний туризм, як культурно-соціальне явище, викликає неоднозначні оцінки в суспільстві. Для одних — це нагода пізнати історію, культуру, архітектуру і символіку смерті, а для інших — морально спірна практика, що викликає дискомфорт і

суперечки щодо етики подібного дозвілля. Проте, попри суперечності, цей вид туризму активно розвивається у багатьох країнах світу, зокрема і в Україні.

Актуальність дослідження теми полягає у зростанні інтересу до неконвенційних форм туризму, зокрема темного туризму, а також у необхідності осмислення культурної та туристичної ролі міських кладовищ у сучасному урбанізованому просторі.

Об'єкт дослідження - міські кладовища як специфічні простори, що поєднують функції місця поховання та потенційної туристичної атракції.

Предмет дослідження - особливості функціонування міських кладовищ у контексті розвитку «темного туризму», їхній вплив на туристичний ландшафт міста та сприйняття суспільством.

Мета роботи. Аналіз міських кладовищ як елементів темного туризму, вивчення їхньої туристичної привабливості, особливостей сприйняття та впливу на туристичну індустрію. Дослідження міських кладовищ як туристичних атракцій у контексті розвитку «темного туризму».

Завдання:

- Проаналізувати туристичний ринок України;
- Проаналізувати туристичний ринок Франції;
- Дати загальну характеристику розробленого туру;
- Обґрунтувати вибір пунктів маршруту;
- Розробити схему маршруту;
- Визначити транспортне обслуговування туру;
- Проаналізувати та обрати партнерів постачальників для туру;
- Підготувати інформаційно-методичне та рекламне забезпечення туру;
- Визначити основні канали збуту туру;
- Визначити технологію процедур при здійсненні туристичної подорожі;

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі

туризмології, культурології, історії та соціології. Зокрема, були проаналізовані дослідження, присвячені феномену «темного туризму», питанням збереження культурної спадщини, особливостям міського простору та проблемам етичного використання чутливих місць пам'яті.

Структура курсової роботи.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, нараховує 43 сторінки основного тексту, 4 таблиць, 3 рисунків. Список використаних джерел містить 26 найменувань.

Розділ 1. Аналіз туристичного ринку України та світу

1.1. Аналіз туристичного ринку України (“темний” туризм)

Ринок туристичних послуг можна вважати відкритою системою, пов’язаною з багатьма каналами (виробничі технології, ресурси, людські ресурси, інформацію, фінанси тощо). Туристичні послуги, засновані на їх специфічній системі, забезпечують ефект розповсюдження, який може визначити складні типи туристичних заходів та визначити відносини та певну ступінь інтеграції туризму в національні та глобальні економічні системи. Така система будівельної одиниці на ринку є споживачем та виробником туристичних послуг, і це взаємозв'язок між різними відносинами, ринковою структурою попиту та пропозиції.

Темний туризм в Україні — відносно новий, але стрімко зростаючий сегмент туристичного ринку. Незважаючи на складну соціально-політичну ситуацію, зростає інтерес до місць, пов’язаних із трагічними подіями, катастрофами, війнами, історією репресій та містикою. Вітчизняні та іноземні туристи все частіше обирають маршрути, що виходять за межі традиційного культурного туризму і ведуть до «темних» об’єктів пам’яті.

Рисунок 1.1 Валідація темного туризму.

Аналіз туристичного ринку України в контексті "темного" туризму є складною задачею, особливо враховуючи поточну геополітичну ситуацію та військові дії на території країни. Однак, навіть у цих умовах, можна виділити

певні тенденції та потенціал цього специфічного сегменту.

Основними напрямками “темного” туризму в Україні є:

1. Чорнобильська зона відчуження: Безумовно, найвідоміший об'єкт "темного" туризму в Україні, що приваблював як вітчизняних, так і іноземних туристів. Катастрофа 1986 року та її наслідки створили унікальний феномен покинутої території з особливою атмосферою та історією.

2. Місця Голодомору та Голокосту: Меморіальні комплекси, музеї та пам'ятні знаки, присвячені цим трагічним сторінкам історії України, також можна віднести до об'єктів "темного" туризму, оскільки вони пов'язані зі смертю та масовими стражданнями.

3. Личаківське кладовище у Львові та інші історичні некрополі: Старовинні кладовища з унікальною архітектурою надгробків, місцями поховань видатних особистостей, можуть розглядатися як об'єкти некропольного туризму, що є підкатегорією "темного" туризму. Прикладами є також Байкове кладовище у Києві та некрополь у Чернівцях.

4. Місця бойових дій на сході України (до 2022 року): Після початку війни у 2014 році з'явилися окремі ініціативи щодо організації поїздок у прифронтові зони, проте вони мали обмежений та контroversійний характер.

5. Колишні в'язниці, що стали музеями (Тюрма на Лонцького у Львові);

Одним із найвідоміших прикладів темного туризму в Україні є зона відчуження Чорнобильської АЕС. Після виходу серіалу «Chernobyl» від НВО у 2019 році інтерес до цієї локації значно зріс. Туроператори пропонують як одноденні екскурсії до Прип'яті та Чорнобиля, так і розширені маршрути з ночівлею в прилеглих населених пунктах. Туристів приваблює постапокаліптичний пейзаж, можливість «доторкнутися» до живої історії та відчувати атмосферу покинутого міста.

Після деокупації та розмінування, Чорнобильська зона може знову стати привабливим об'єктом "темного" туризму, але з акцентом на осмисленні уроків минулого та важливості ядерної безпеки.

Також Україна має глибоко травматичний історичний досвід, пов'язаний із двома великими трагедіями XX століття — Голодомором 1932–1933 років та Голокостом. Ці події залишили глибокий слід у національній пам'яті та стали не лише об'єктом наукових досліджень і культурного осмислення, а й напрямком розвитку темного туризму, заснованого на вшануванні та осмисленні трагедій минулого.

Меморіальні знаки в регіонах — у більшості областей України, особливо в центральній та східній частинах, встановлено меморіали жертвам Голодомору. Їх можна знайти у Харкові, Полтаві, Черкасах, Дніпрі, Сумах тощо. Багато з них розташовані поруч із колишніми місцями масових поховань або закритих архівів.

Розвиток темного туризму в контексті Голодомору та Голокосту вимагає особливо чутливого підходу. Організатори турів повинні дотримуватися етичних норм, співпрацювати з науковими інститутами та громадами, забезпечувати точність і повагу в подачі інформації. Лише тоді такі подорожі матимуть цінність як засіб вшанування пам'яті й історичного усвідомлення.

Ці місця відіграють важливу роль не лише як символи пам'яті, але і як освітні, культурні та туристичні об'єкти. Вони залучають дослідників, студентів, туристів, нащадків жертв та тих, хто прагне зрозуміти трагічні сторінки історії України.

Війна на сході України, яка розпочалася у 2014 році внаслідок російської агресії та анексії Криму, стала однією з найтрагічніших сторінок сучасної української історії. Збройний конфлікт охопив частину Донецької та Луганської областей, перетворивши численні населені пункти на зони бойових дій, руйнувань і масових втрат. Ці події залишили по собі не лише глибокий слід у суспільній свідомості, а й фізичні ландшафти пам'яті — які сьогодні починають розглядатися як потенційні об'єкти темного туризму.

До 2022 року, попри тривалий конфлікт, у деяких деокупованих або

контрольованих Україною районах почали формуватися перші елементи військово-меморіального туризму.

Слов'янськ та Краматорськ — міста, що стали одними з перших епіцентрів бойових дій у 2014 році. Після звільнення у липні того ж року, вони стали символами спротиву. Тут можна знайти меморіали загиблим військовим, музеї АТО, а також будівлі, що залишаються зі слідами обстрілів.

Іловайськ — місце однієї з найтрагічніших битв для ЗСУ. Хоча наразі місто залишається під окупацією, тема Іловайського котла широко представлена у музейних експозиціях, фотовиставках та пересувних виставках по всій Україні.

Руйнування, свідчення воєнних злочинів та історії опору привернули увагу як журналістів, так і окремих іноземців. Однак, спроби організувати масові "треш-тури" до цих місць викликали обурення в українському суспільстві та були припинені Державним агентством з розвитку туризму.

Туризм у зонах колишніх або заморожених бойових дій має свою специфіку, але через відсутність централізованої туристичної політики щодо таких місць багато екскурсій мали неформальний, волонтерський або приватний характер.

Міські кладовища в Україні, особливо в культурних центрах як Київ і Львів, є не лише місцями вшанування пам'яті, а й важливими історико-культурними просторами. Їхня архітектурна, мистецька й символічна насиченість, а також численні поховання видатних діячів перетворюють ці місця на потенційно привабливі локації темного туризму.

Байкове кладовище, засноване у 1833 році, є найвідомішим некрополем Києва. Розташоване неподалік центру міста, воно охоплює територію понад 70 гектарів. Це кладовище стало місцем поховання багатьох видатних українських діячів культури, науки, політики та мистецтва. Для туристів це — музей просто неба, де можна простежити зміни в мистецтві, політичній історії та соціальній структурі України. У темному туризмі Байкове виконує роль місця рефлексії, історичної пам'яті та емоційного

досвіду.

Попри потенціал, кладовище мало представлено у туристичних маршрутах. Відсутність офіційних екскурсій та інформаційної інфраструктури обмежує його популярність серед широкої аудиторії, хоча самостійні екскурсії та дослідницькі візити — доволі часте явище.

У Львові найпопулярніше кладовище - Личаківське. Личаківське кладовище, засноване у 1786 році, вважається одним із найстаріших та найгарніших некрополів Європи. Це не лише місце поховання, а й визнаний туристичний об'єкт Львова, який щороку відвідують тисячі мандрівників.

Це місце спочинку видатних українців, поляків, євреїв та представників інших національностей: Івана Франка, Соломії Крушельницької, Маркіяна Шашкевича, Володимира Івасюка.

Цей об'єкт поєднує в собі історичну глибину, архітектурну красу та гідну атмосферу шани, що робить його прикладом успішного поєднання меморіального простору з культурно-туристичною функцією.

Але, якщо порівнювати ці два кладовища, можна відразу зрозуміти, що у них є разючі відмінності для туристів.

➤ Байкове — більше як інтелектуальна і духовна локація, малодоступна туристу без попередньої підготовки.

➤ Личаківське — туристично освоєний простір, який працює як музей некропольного типу.

Обидва кладовища мають потенціал для розвитку в межах темного туризму, за умови збереження гідності, належної інфраструктури та етичного підходу до екскурсій.

1.2. Аналіз туристичного ринку Франції

Франція також є одним із провідних туристичних напрямків у світі, поступаючись за кількістю туристів лише Іспанії в Європі. Розташована в Західній Європі, Франція приваблює туристів своїм різноманіттям природних ландшафтів, включаючи мальовничі узбережжя Середземного моря та Атлантичного океану, величні Альпи та Піренеї, а також родючі рівнини та

виноградники.

Країна славиться своєю багатою культурною та історичною спадщиною, про що свідчать численні музеї світового рівня, художні галереї, середньовічні замки, величні собори та чарівні старовинні міста. Париж, столиця Франції, є одним із найромантичніших та найвідвідуваніших міст світу, відомий такими символами, як Ейфелева вежа, Лувр та собор Паризької Богоматері.

Туристична інфраструктура Франції є високорозвиненою та пропонує широкий спектр послуг, від розкішних готелів та вишуканих ресторанів до затишних пансіонів та місцевих кафе. Транспортна мережа країни забезпечує легкий доступ до будь-якого регіону, будь то швидкісні поїзди, розгалужена мережа автомобільних доріг чи численні авіарейси.

Туризм відіграє важливу роль в економіці Франції, будучи одним із ключових секторів. Він забезпечує значний внесок у ВВП країни (6%) та створює велику кількість робочих місць. Французька туристична індустрія постійно прагне підтримувати високий рівень сервісу та задовольняти потреби найвибагливіших мандрівників.

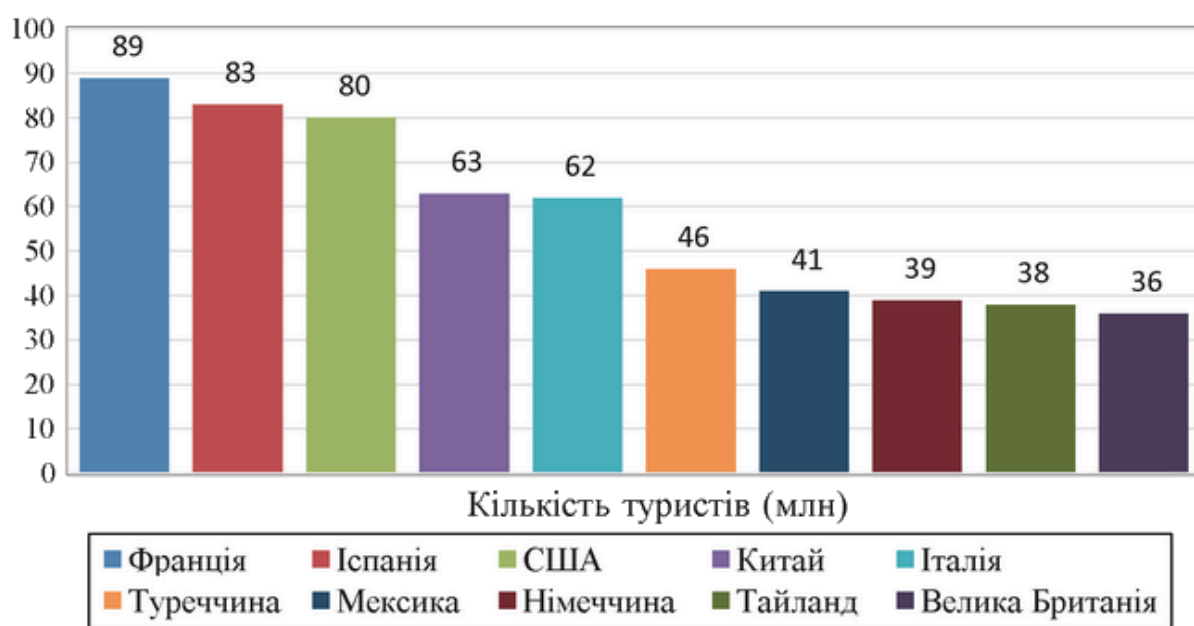

Рисунок 1.2 Топ-10 найбільш відвідуваних країн світу, 2018 р., осіб

Розвиток темного туризму у Франції зумовлений низкою історичних,

культурних та соціальних передумов:

1. Багата та трагічна історія: Франція має довгу та складну історію, позначену значними трагічними подіями, війнами, революціями та періодами окупації. Ці події залишили глибокі шрами на ландшафті та в колективній пам'яті нації, створюючи потенційні місця для темного туризму. До таких подій можна віднести багато чого. Наприклад, Середньовіччя та релігійні війни: епоха хрестових походів, Столітньої війни, Варфоломійської ночі та інших релігійних конфліктів залишила по собі замки, руїни та історії насильства та смерті. Також, Французька революція та епоха Наполеона: період терору, масових страт та наполеонівських війн також є джерелом потенційних місць темного туризму.

Не можна забути про Першу та Другу світові війни: Франція була одним із головних театрів обох світових воєн, зазнавши величезних людських втрат та руйнувань. Поля битв, меморіали, військові кладовища та місця окупації є важливими об'єктами темного туризму.

Голокост та окупація під час Другої світової війни: Депортація та знищення євреїв та інших переслідуваних груп на території Франції залишили по собі меморіали, музеї та колишні табори, які приваблюють відвідувачів, що бажають вшанувати пам'ять жертв та дізнатися більше про ці трагічні події.

2. Наявність специфічних місць пам'яті та меморіалів: У Франції існує значна кількість місць, безпосередньо пов'язаних зі смертю, трагедіями та катастрофами, які природно приваблюють інтерес відвідувачів:

- Кладовища: Відомі кладовища, такі як Пер-Лашез у Парижі, де поховані багато відомих особистостей, можуть розглядатися як об'єкти темного туризму через їхню історичну та культурну значущість, а також через асоціацію зі смертю.

- Катакомби Парижа: Це підземне кладовище, де зберігаються останки мільйонів парижан, є одним із найвідоміших та найпопулярніших об'єктів темного туризму у Франції.

- Музеї війни та меморіали: Численні музеї та меморіали, присвячені світовим війнам, битвам та іншим конфліктам, приваблюють відвідувачів, які цікавляться військовою історією та хочуть вшанувати пам'ять загиблих.

- Місця масових вбивств та трагедій: Такі місця, як Орадур-сюр-Глан, село, зруйноване нацистами під час Другої світової війни та збережене як пам'ятник, є потужними об'єктами темного туризму.

3. Зростаючий інтерес до історії та пам'яті: У сучасному суспільстві спостерігається зростаючий інтерес до вивчення історії, особливо її трагічних сторінок. Люди прагнуть зрозуміти причини та наслідки жахливих подій, вшанувати пам'ять жертв та винести уроки з минулого. Темний туризм може задовольнити цю потребу, пропонуючи відвідати місця, які є свідками історії.

4. Пошук автентичності та емоційного досвіду: Сучасні туристи часто шукають більш глибоких та емоційно насичених вражень від своїх подорожей. Відвідування місць, пов'язаних з трагедіями, може викликати сильні емоції, сприяти роздумам та кращому розумінню людської природи та історії.

5. Розвиток інфраструктури та доступності: З часом багато місць, пов'язаних з трагічними подіями, стали більш доступними для відвідування завдяки розвитку туристичної інфраструктури, створенню музеїв та меморіалів, а також покращенню транспортного сполучення.

Основні напрямки темного туризму у Франції:

1) Орадур-сюр-Глан (Oradour-sur-Glane): Це село в Лімузені було повністю зруйноване нацистськими військами в 1944 році, а його мешканців жорстоко вбито. Руїни села збережено як меморіал, що є потужним нагадуванням про воєнні злочини.

2) Концентраційний табір Нацвейлер-Штутгоф (Natzweiler-Struthof): Розташований в Ельзасі, цей колишній нацистський

концтабір, єдиний на території Франції, слугував місцем ув'язнення та загибелі тисяч людей. Сьогодні тут діє музей, який розповідає про жахи нацистського режиму.

3) Меморіали та музеї, присвячені Голокосту: У різних містах Франції існують меморіали та музеї, що вшановують пам'ять жертв Голокосту та розповідають про переслідування євреїв під час Другої світової війни. До них належать Меморіал Шоа в Парижі.

4) Атлантичний вал (Atlantic Wall): Залишки німецьких оборонних споруд вздовж узбережжя Франції є свідченням підготовки до вторгнення союзників та нагадують про масштаби війни.

5) Поля битв на Західному фронті: Регіони Нор-Па-де-Кале та Пікардія зберігають численні військові кладовища, меморіали та залишки окопів, що нагадують про кровопролитні бої Першої світової війни. Серед них особливо відомі Верден і Сомма.

6) Катакомби Парижа (Catacombes de Paris): Це підземне кладовище, де зберігаються останки мільйонів парижан, є одним з найвідоміших об'єктів темного туризму у Франції, що приваблює відвідувачів своєю моторошною атмосферою та історією.

7) Колишні в'язниці та місця страт: У деяких містах збереглися будівлі колишніх в'язниць або місця публічних страт, які можуть представляти інтерес для темних туристів, що цікавляться історією правосуддя та покарань.

8) Старі лікарні та кладовища, пов'язані з епідеміями: Деякі історичні місця можуть розповідати про періоди масових захворювань та смертності, пропонуючи погляд на боротьбу з хворобами в минулому.

Можна зазначити, що Франція має великі перспективи, щодо розвитку темного туризму. Франція багата на події, що викликають глибокі емоції: битви Першої та Другої світових воєн (наприклад, Верден, Нормандія), місця революцій, терактів, стародавні замки з темною історією, катакомби Парижа.

Вона має добре розвинену туристичну інфраструктуру: готелі, транспорт, гідів, що дозволяє легко організовувати тематичні тури для любителів нетипових маршрутів.

Нові покоління туристів (особливо мілленіали та покоління Z) шукають унікальні та емоційно насичені враження. Темний туризм задовольняє потребу у справжніх емоціях та осмисленні історії. Також французький уряд активно розвиває пам'ятні місця, зберігає музеї війни, меморіали та організовує офіційні події пам'яті. Це створює стійку базу для розвитку темного туризму.

Розділ 2. Технологія діяльності туристичного підприємства при формуванні нового тур маршруту

2.1. Загальна характеристика визначеного туру за його спрямуванням

Назва туру: «Слідами трагедій Європи».

Цей тур підійде для істориків, любителів містики чи просто туристів, що цікавляться менш відомими та глибокими аспектами європейської історії. Тур розрахований на 14 днів і включає відвідування місць, пов'язаних із трагічними подіями в історії Європи.

Перевагами туру є:

1. Глибокий історичний контекст: тур охоплює ключові трагедії XX століття — Голокост, Першу та Другу світові війни, тоталітарні режими, ядерну катастрофу в Чорнобилі. Професійний гід-історик допоможе краще зрозуміти історичні події та їхній вплив на сьогодення.

2. Маршрут через 8 країн Європи: унікальний кільцевий маршрут, що дозволяє побачити різні культури, мови, архітектуру та історичні

пам'ятки. Оптимізований переїзд між країнами без необхідності повертатися тим самим шляхом.

3. Відвідування унікальних та маловідомих локацій: місця, які не входять до стандартних туристичних програм, з глибоким емоційним і культурним змістом.

4. Осмислений туризм: цей тур не лише для відпочинку, а й для глибокого переосмислення історії, пам'яті, гуманізму. Можливість вшанувати пам'ять жертв трагедій через меморіальні візити та церемонії.

5. Міжнародна перспектива: можливість побачити, як різні країни пам'ятають та інтерпретують події спільної історії. Також формування загальноєвропейського розуміння трагедій минулого.

Ціль цього темного кільцевого туру — поглиблене усвідомлення трагічних сторінок історії Європи через особисте відвідування місць пам'яті, пов'язаних із війнами, геноцидом, репресіями та техногенними катастрофами.

Метою цього туру є вшанувати пам'ять жертв історичних трагедій, розвивати історичну свідомість і емпатію, а також показати вплив минулого на сучасну Європу.

Вид туризму: "Темний" туризм.

Вид туру: Кільцевий (Україна – Польща – Чехія – Німеччина – Бельгія – Франція – Словаччина – Угорщина – Україна).

Тривалість подорожі: 14 днів.

Сезонність: цілорічна.

Цей тур орієнтований на свідомих мандрівників, які цінують історичну глибину, емоційний досвід і культурну пам'ять. Серед основних категорій:

1) Освітняни та люди, які прагнуть розширити свої знання через безпосереднє знайомство з історичними місцями.

2) Туристи віком 16+ (сім'ї з дітьми яким виповнилося 13 років).

3) Особи, які мають особисту або родинну історію.

Транспорт: автобус/поїзд.

Клас обслуговування: 3–4* готелі з сніданками, клас середній - високий.

Орієнтовна вартість: від €1,600 до €2,000 з особи (залежно від категорії готелів та кількості учасників).

Додаткові фінансові витрати можуть бути пов'язані з придбанням сувенірів та харчуванням, не включеним до основної програми подорожі.

У контексті медичного забезпечення необхідно мати страховий поліс, забезпечити наявність аптечки першої допомоги в транспортному засобі та неухильно дотримуватися встановлених санітарних норм і протоколів безпеки.

Забезпечення безпеки під час подорожі передбачає проведення попередньої лекції з техніки безпеки, супровід кваліфікованим гідом та детальне роз'яснення правил поведінки на відвідуваних виробничих об'єктах.

2.2. Обґрунтування вибору пунктів нового маршруту та розробка схеми маршруту із зазначенням транспортного обслуговування

Маршрут побудовано так, щоб логічно та хронологічно відтворити головні трагедії XX століття, охоплюючи території, де вони відбувалися, та країни, що відіграли ключову роль в європейській історії.

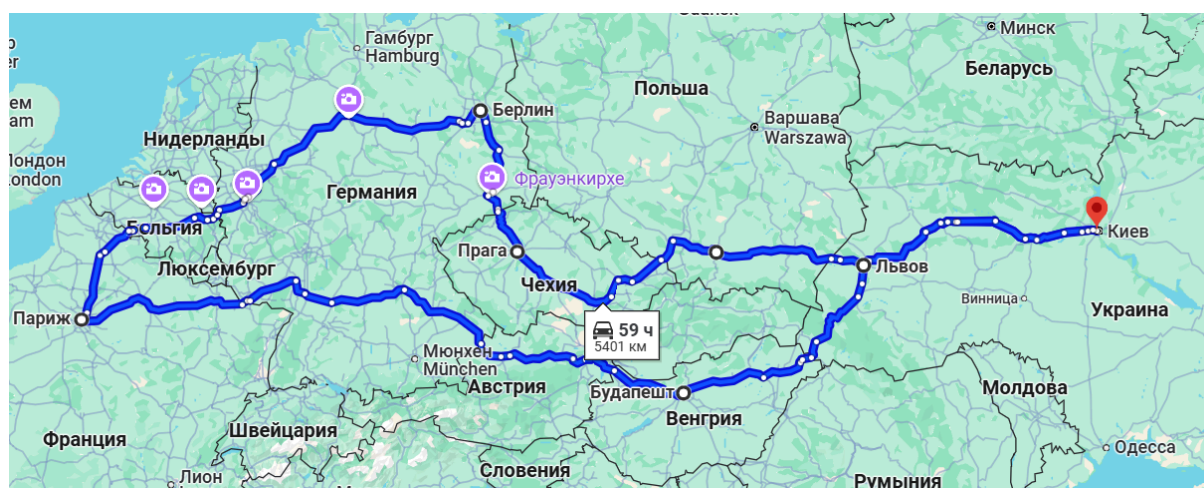

Рис. 2.1. Маршрут туру

Зупинки маршруту:

1. Україна - Київ, Чорнобиль, Львів: Голокост (Бабин Яр), Чорнобильська катастрофа, радянські репресії.

2. Польща - Освенцим, Краків: один із найвідоміших нацистських концтаборів, сліди Голокосту.

3. Чехія - Терезін, Кутна-Гора: Гетто та концтабір, унікальна кістниця — символ смерті та пам'яті.

4. Німеччина - Берлін, Бухенвальд: осередок нацистської ідеології, концтабори, Третій Рейх і падіння Берлінської стіни.

5. Бельгія - Іпр: поле боїв Першої світової, символ безглуздя масових втрат.

6. Франція - Орадур-сюр-Глан, Верден, Париж: зруйноване село (нацистська кара), місце масової битви, катакомби та депортації.

7. Словаччина - Чахтіце: історія «кривавої графині», символ середньовічного терору.

8. Угорщина - Будапешт: місця Голокосту та репресій, радянська окупація, «Туфлі на Дунаї».

Приблизний план маршруту:

Україна (Дні 1–2)

Київ:

- Бабин Яр — місце масових розстрілів часів Другої світової війни.
- Музей історії України у Другій світовій війні.

Чорнобильська зона відчуження:

- Екскурсія до Прип'яті, огляд реактора №4, музей Чорнобиля в Києві.

Львів:

- Візит до музею Терору та підземель домініканського собору.

Польща (Дні 3–4)

Краків:

- Освенцим (Auschwitz-Birkenau) — один з найстрашніших концтаборів нацистської епохи.
- Музей Шиндлера, єврейський квартал Казімеж.

- *Варшава:*

- Музей історії польських євреїв POLIN.
- Пам'ятник героям гетто.

Чехія (День 5)

Прага:

- Терезін — колишнє гетто та концтабір.
- Седлецька кістниця в Кутна-Гора — каплиця, прикрашена людськими кістками.

Німеччина (Дні 6–7)

Берлін:

- Меморіал загиблим євреям Європи, залишки Берлінської стіни, Топографія терору.

Бухенвальд:

- Колишній концтабір поблизу Веймара.

Бельгія (День 8)

Іпр:

- Поле Першої світової війни, музей «In Flanders Fields», меморіал Менін-Гейт.

Франція (Дні 9–10)

Орадур-сюр-Глан:

- Знищене нацистами село, збережене як меморіал

Верден:

- Місце жорстокої битви Першої світової

Париж:

- Візит до катакомб, Меморіалу Депортації.

Словаччина (День 11)

Чахтіце:

- Руїни замку Єлизавети Баторі, відомої як «Кривава графиня».

Угорщина (Дні 12–13)

Будапешт:

- «Туфлі на березі Дунаю» — меморіал жертв Голокосту.
- *Музей терору* — експозиція, присвячена жертвам тоталітарних режимів.

Повернення в Україну (День 14)

- Переїзд до Львова або Києва.
- Підсумкова зустріч та обговорення вражень від туру.

Цей тур сприяє глибшому розумінню історії та збереженню пам'яті про трагічні події минулого, поєднуючи це з ознайомленням з культурними та історичними аспектами регіонів, які туристи відвідують.

2.3. Пошук та відбір партнерів-постачальників товарів та послуг в кожному пункті нового маршруту у відповідності до обраного класу обслуговування

Договірні відносини з постачальниками відіграють вирішальну роль у бізнес-процесах, оскільки створюють основу для ефективної взаємодії, забезпечують належний рівень якості пропонованої продукції та послуг, а також зменшують потенційні проблеми.

Ретельно розроблені умови, систематичний контроль виконання зобов'язань та належне управління ризиками можуть стати значною перевагою для бізнесу в умовах жорсткої конкуренції.

Таблиця 2.2 Автобус для подорожі

Клас	Преміум / Люкс
Модель	Mercedes-Benz Travego Edition 1.
Тип	Двоповерховий туристичний автобус (double-decker coach)
Місткість	50-70 комфортабельних пасажирських сидінь
Призначення	Тривалі туристичні подорожі, екскурсійні тури, міжміські перевезення на великі відстані.

Додаткові характеристики	Містке багажне відділення для розміщення великої кількості багажу пасажирів. Обладнана міні-кухня або бар з можливістю приготування та подачі гарячих і холодних напоїв та легких закусок. Вбудована Wi-Fi мережа для доступу до Інтернету. Наявність сучасної туалетної кімнати з умивальником на борту автобуса.
--------------------------	--

Таблиця 2.3 Готелі для подорожі

Постачальник	Місто	Вартість (євро(долар)/особа)
11 Mirrors Design Hotel	Київ, Україна	\$150 за ніч (Додаток А)
Hotel Copernicus	Краків, Польща	\$200 за ніч (Додаток Б)
Mandarin Oriental, Prague	Прага, Чехія	€772 за ніч (Додаток В)
Waldorf Astoria Berlin	Берлін, Німеччина	\$350 за ніч (Додаток Г)
Ariane Hotel	Іпр, Бельгія	\$150 за ніч (Додаток Д)
La Chapelle Saint Martin	Орадур-сюр-Глан, Франція	\$200 за ніч (Додаток Є)
Hôtel Les Jardins du Mess	Верден, Франція	\$162 за ніч (Додаток Ж)
Le Meurice	Париж, Франція	£1,400 (~\$1,750) за ніч (Додаток З)
Hotel Elizabeth	Чахтіце, Словаччина	\$108–\$143 за ніч (Додаток И)
Four Seasons Hotel Gresham Palace	Будапешт, Угорщина	\$400 за ніч (Додаток І)

Ці готелі забезпечують комфортне перебування та сприяють глибшому зануренню в історичний контекст туру.

Страхування туристів буде відбуватися через страхову компанію - “VUSO”. Це сучасний страховик із ефективними та якісними продуктивними

рішеннями, які гарантують клієнтам надійну підтримку у непередбачуваних ситуаціях. 23 квітня 2024 року Національний банк України переоформив компанії ліцензії на здійснення страхової діяльності (33 на добровільні та 17 на обов'язкові види страхування — з 01.01.2024) на повний перелік видів прямого страхування та вхідного перестрахування. (Додаток Л)

Вони надають таку послугу як туристичне страхування. Страхування медичних та інших витрат подорожуючих під час здійснення подорожі / поїздки. Надання допомоги (асистанс) застрахованій особі, яка потрапила в скрутне становище під час здійснення нею подорожі / поїздки. Продукт призначений як для приватних клієнтів, так і для корпоративного бізнесу.

Щодо екскурсійних нюансів: для груп (10+ осіб) ціна може зменшитися до \$60–\$70 за рахунок ділення вартості гіда й логістики.

Для приватних турів або вузькоспеціалізованих локацій (наприклад, Чорнобиль) ціна може зростати до \$100–\$120.

Таблиця 2.3 Середнє значення екскурсійного забезпечення (ціна розраховується за одну особу).

Компонент	Вартість (\$)
Гід	60
Вхідний квиток	15
Аудіо/радіо обладнання	4
Локальний трансфер	10
Разом	89

2.4. Підготовка інформаційно-методичного та рекламного забезпечення туру

Пам'ятка туристу:

1) Вибір одягу залежить від пори року, але варто пам'ятати, що погода в різних країнах різниться. Заздалегідь подивіться прогноз погоди в тих країнах, куди збираєтеся.

2) Взуття має бути зручним, підійдуть кросівки, кеди, сандалі. Бажано взяти пару змінного взуття, щоб здійснювати тривалі піші походи. В Європі дуже багато доріг, викладених бруківкою, тому взуття на підборах краще не брати.

3) У автобусний тур варто брати 3 сумки. Перша — багажна, тобто та сумка яка буде знаходитися в багажному відділенні автобуса і відповідно діставатися при заселенні в готель. Зручніше якщо така сумка буде на коліщатах. Друга — сумка, пакет або рюкзачок, який ви візьмете в автобус, там будуть необхідні речі — їжа, посуд, аптечка, парасолька та ін. Третя — маленька сумочка, яка буде висіти на плечі, на поясі або на шиї — в ній тримайте документи, гроші, путівники, телефон. Ця сумочка буде з вами нерозлучна і на зупинках, щоб не залишати цінні речі в автобусі.

4) Крім тих документів, котрі вам дадуть в турфірмі — путівка, білети на поїзд, літак, інфолист варто взяти з собою копії закордонного і внутрішнього паспортів і пару фотографій.

5) У подорож візьміть крім крупних і дрібні гроші, вони знадобляться на санітарній зупинці, так як в Європі туалети в більшості своїй платні. Та й у сувенірних крамничках дрібними грошима буде простіше розрахуватися. Крім цього в туристичних центрах розвинене дрібне злодійство, тому гроші краще тримати в декількох місцях.

6) Не забудьте взяти з собою парасольку, фотоапарат, багато батарейок або акумулятори, телефон, зарядку для нього, туалетні приналежності, нитки, голку, блокнот, ручку, окуляри.

7) Мова екскурсій: українська, з можливістю перекладу на англійську.

№ з/п	Назва статті	Вартість за одиницю грн.		Кількість (од., діб)	Загальна вартість (грн.) на 1 особу / на групу	
1.	Вартість проживання (за умовами розміщення): - 2-місний номер: 3–4*	4000	20000 (п'ять людей)	13	52000	260000
2.	Вартість харчування: - сніданок (включений у проживання) - обід: - вечеря:	350	1750	13	4550	22750
3.	Вартість проїзду:	1000	5000	14	14000	70000
4.	Трансфер:	500	2500	10	5000	25000
5.	Екскурсійна програма:					
5.1	Чорнобиль (Київ)	2400	12000	1	2400	12000
5.2	Освенцим (Польща)	1600	8000	1	1600	8000
5.3	Берлін: Меморіали + музей	1200	6000	1	1200	6000
5.4	Париж: катакомби, депортація	1500	7500	1	1500	7500
5.5	Будапешт: Музей терору	1000	5000	1	1000	500
5.6	Інші локації (середнє)	1200	6000	5	6000	30000
6.	Страховання	500	2500	1	500	2500
7.	Послуги гіда-перекладача	1000	5000	14	14000	70000
Загальна вартість туру:					103 750	518 750

Розділ 3. Особливості технології туристичної діяльності в процесі реалізації розробленого туру

3.1. Визначення каналів збуту нового туру

Визначення каналів збуту нового туру — це ключовий етап у просуванні туристичного продукту. Нижче наведено основні канали, які варто розглянути для реалізації нового туру:

1. Власний веб сайт (у ньому можна зазначити онлайн-бронювання, опис маршруту, фото, відгуки);
2. Онлайн-агрегатори та ОТА (Online Travel Agencies) (це платформи з високим трафіком для міжнародної аудиторії, такі як - Booking.com, GetYourGuide, Viator, TripAdvisor Experiences);
3. Туристичні агентства (співпраця з локальними та національними агентствами, комісійна система оплати);
4. Соціальні мережі (Instagram, Facebook, TikTok — ефективні для візуального контенту, а також у них використовується таргетована реклама на конкретні аудиторії);
5. Email-маркетинг і база клієнтів (розсилка по базі даних попередніх туристів, акційні пропозиції та персоналізовані знижки);
6. Блоги та впливові особи (інфлюенсери) (співпраця з тревел-блогерами, відеоогляди, сторіз, пости зі згадуванням туру);
7. Партнерські програми (реферальні продажі) (винагороди партнерам за залучення клієнтів, онлайн-система відстеження рефералів);
8. Офлайн-канали (участь у туристичних виставках, форумах, рекламна продукція (буклети, постери) у місцях великого скупчення людей);

Правильне поєднання онлайн і офлайн каналів збуту значно підвищує шанси на успішне просування туру. Для ефективного просування рекомендується комбінувати кілька каналів збуту, аналізуючи ефективність кожного.

Для туру «Слідами трагедій Європи», який має історико-культурну та меморіальну спрямованість, варто обрати більш цільові, глибокі й емоційно чутливі канали збуту.

Facebook та Instagram — для просування історій та візуального контенту (архівні фото, цитати). TikTok — короткі ролики з місць подій, меморіальних комплексів.

Розсилка для аудиторій, зацікавлених у військовій історії, єврейській спадщині, дослідженні Голодомору, Голокосту тощо. Пропозиція освітніх

турів для викладачів, істориків, студентів.

Партнерами можна залучати музеї (напр. Меморіал Шоа, Аушвіц, Бабин Яр), університети, кафедри історії. Освітні тури у партнерстві з викладачами, культурними фондами.

Презентації на фестивалях документального кіно, форумах пам'яті, історичних виставках. Публікації у виданнях на кшталт “Історична правда”, “Ukrainer”, “The Calvert Journal”. Для залучення глобальної аудиторії: презентація маршруту в Zoom або через інтерактивну мапу.

Такий тур потребує делікатного, глибокого просування з фокусом на осмислення, пам'ять і відповідальність. Правильна комунікація та партнерства здатні зробити його не лише успішним, але й значущим.

3.2. Технологія туристичних процедур при здійсненні туристичної подорожі

Технологія туристичних процедур — це послідовність організаційних, правових, логістичних та сервісних дій, які забезпечують повний цикл туристичної подорожі — від підготовки до завершення туру.

Збираючись у подорож за кордон, майте на увазі, що кожна країна має свої правила. Тому, крім основних формальностей, слід дізнатися про особливі вимоги, які можуть стосуватися різних категорій подорожуючих: дорослих, дітей, студентів, людей похилого віку тощо. Обізнаність з цими нюансами допоможе вам належним чином підготуватися до поїздки, зібрати потрібні документи та уникнути зайвих проблем.

Для України та Франції є розбіжності у аспектах технологій туристичних процедур.

1. Процедури бронювання.

Україна:

В Україні широко використовуються міжнародні платформи Booking.com, Airbnb, але також популярні місцеві сервіси як Dobovo та Hotels24. Зазвичай миттєве онлайн-підтвердження або протягом 24 годин. Часто потрібна часткова передплата (20-50%), особливо у високий сезон.

Багато невеликих готелів приймають повну оплату при заселенні.

Політика скасування варіюється, але переважно дозволяється безкоштовне скасування за 24-48 годин до заїзду. Для внутрішніх туристів достатньо ID-картки або паспорта громадянина України, для іноземців — закордонного паспорта.

Франція:

Домінують великі міжнародні платформи (Booking.com, Hotels.com, Expedia) та спеціалізовані французькі сервіси (Gîtes de France для сільського туризму). Миттєве онлайн-підтвердження у більшості випадків. Часто вимагається повна передплата або гарантія картою, особливо в популярних туристичних містах.

При скасуванні бронювання більш сувора політика, часто з невідшкодовуваними тарифами. Безкоштовне скасування зазвичай за 7 днів до заїзду. З документів потрібно паспорт, підтвердження бронювання з QR-кодом, електронні ваучери.

2. Митні процедури

Україна:

Громадянам ЄС (включно з французами) віза не потрібна для перебування до 90 днів протягом 180-денного періоду. Перевірка паспортів, сканування біометричних даних, заповнення міграційної картки не потрібне (скасовано).

Митні обмеження:

- Готівка: До 10 000 євро без декларування;
- Алкоголь: До 5 л на повнолітню особу;
- Тютюн: До 200 сигарет або 250 г тютюну;
- Особисті речі: Вільно в межах особистого використання;

Із заборонених товарів зброя, наркотики, небезпечні речовини. Зазвичай проходження контролю займає 20-40 хвилин у стандартній ситуації.

Франція:

Українцям потрібна шенгенська віза, яка оформлюється заздалегідь

(після скасування безвізу через російську агресію). Необхідні документи: підтвердження проживання, медичне страхування, фінансові гарантії. На кордоні перевірка біометричних паспортів, перевірка мети візиту, підтверджуючих документів, зворотних квитків.

Митні обмеження:

- Готівка: До 10 000 євро без декларування
- Алкоголь: До 4 л вина та 1 л міцних напоїв (>22%)
- Тютюн: До 200 сигарет
- Інші товари: До 430 євро на дорослого, 175 євро на дитину

Можлива перевірка бронювання готелю, страховки (мінімальне покриття 30 000 євро). Зазвичай проходження контролю займає 30-60 хвилин, залежно від сезону та завантаженості.

3. Організація трансферів

Україна:

Офіційне таксі: Стійки офіційних служб в аеропорту, фіксований тариф ~500-700 грн (~12-18 євро). Uber/Bolt/Uklon: Широко доступні, тариф ~350-500 грн (~9-13 євро). З аеропорту до центру міста можна доїхати за 30-45 хвилини (залежно від заторів).

Залізничні квитки можна забронювати онлайн через booking.uz.gov.ua (інтерфейс англійською), за 45 днів. Автобуси бронюються через сайти перевізників або платформи типу Busfor. Для оренди авто необхідні міжнародні права, депозит від 200 євро.

Франція:

Таксі: Офіційні стоянки, фіксована вартість до центру ~55-60 євро. RER B (швидкісний метрополітен): До центру Парижа ~10-12 євро, 35-45 хвилин. Час від аеропорту до міста 35-90 хвилин залежно від транспорту та заторів.

Суттєва різниця в ціновому діапазоні — французькі транспортні послуги значно дорожчі. У Франції більш розвинена система швидкісних поїздів з коротшим часом у дорозі. В Україні більш поширена оплата

готівкою, у Франції — картками та мобільними додатками. Французька система бронювання квитків дозволяє планування за довший період наперед. В Україні менш розвинена система громадського транспорту з аеропортів.

4. Медичне страхування та безпека

Україна:

Рекомендується мати міжнародну медичну страховку з покриттям від 30 000 євро. Приватні клініки в містах (Добробут, Медіком, Борис) приймають іноземних громадян, мають персонал з англійською мовою. Консультація лікаря коштує 1000-2000 грн, стаціонарне лікування від 5000 грн/день. Екстрені виклики: Єдиний номер 112 або 103 (швидка допомога), базове розуміння англійської.

Франція:

Обов'язкова медична страховка для отримання візи (мінімум 30 000 євро покриття). У медичних установах висока якість, але орієнтація на французьку мову. Державні лікарні (hôpitaux publics) та приватні клініки (cliniques privées). Консультація лікаря загальної практики від 25-50 євро, спеціаліста від 60-120 євро, стаціонарне лікування від 700 євро/день. Екстрені виклики: 112 (загальноєвропейський), 15 (SAMU - швидка медична допомога), переважно французькою.

5. Особливості проживання та культурні нюанси

Україна:

Для реєстрації необхідні закордонні паспорти, заповнення реєстраційної картки. Цілодобова стійка реєстрації, check-in зазвичай з 14:00, check-out до 12:00. Для сніданків переважно "шведський стіл", з 7:00 до 10:00, часто включені у вартість. У великих містах персонал зазвичай володіє англійською, рідше французькою. Обмін валюти часто доступний на рецепції, трансфер до/з аеропорту за додаткову плату.

Франція:

Для реєстрації в готелі необхідні паспорти, підтвердження бронювання, кредитна картка для гарантійного депозиту. Check-in зазвичай з

15:00-16:00, check-out до 11:00-12:00, у невеликих готелях можлива відсутність цілодобової рецепції. Сніданки часто не включені у вартість номера, додаткова плата приблизно 15-25 євро, континентальний сніданок або "шведський стіл". "Taxe de séjour" (туристичний податок) десь 0.5-5 євро на особу за ніч, стягується окремо.

Рекомендації для українських туристів у Франції:

- 1) Заздалегідь подбайте про шенгенську візу та всі супровідні документи.
- 2) Бронюйте квитки на TGV за 2-3 місяці для отримання найкращих цін.
- 3) Будьте готові до більш формальних і жорстких процедур бронювання з передплатою.
- 4) Майте запас коштів на кредитній картці для гарантійних депозитів.
- 5) Вивчіть базові французькі фрази для спілкування.
- 6) Плануйте додаткові витрати на сніданки та туристичний податок.
- 7) Завжди починайте спілкування з "Bonjour" у будь-якому закладі.

Рекомендації для французьких туристів в Україні:

- 1) Перевірте актуальну інформацію щодо безпеки регіонів через МЗС Франції.
- 2) Забезпечте собі надійне медичне страхування.
- 3) Майте при собі готівку (гривні) для невеликих покупок та поїздки на таксі.
- 4) Встановіть мобільні додатки для замовлення таксі (Uber, Bolt, Uklon).
- 5) Бронюйте залізничні квитки через офіційний сайт УЗ заздалегідь.
- 6) Будьте готові до мовного бар'єру поза межами великих міст.
- 7) В українських ресторанах рахунок потрібно спеціально просити в офіціанта.

Висновки

"Темний" туризм в Україні є перспективним напрямком, що має значний потенціал розвитку завдяки багатій та часто трагічній історії країни. Основними локаціями "темного" туризму в Україні є: Чорнобильська зона відчуження, меморіальні комплекси Голодомору та Голокосту, історичні некрополі (Личаківське та Байкове кладовища), місця, пов'язані з військовими діями на сході України. Чорнобильська зона відчуження залишається найбільш впізнаваним об'єктом "темного" туризму України на міжнародному рівні, особливо після виходу серіалу НВО у 2019 році. Незважаючи на закриття зони через військові дії, цей напрямок має перспективи відновлення після деокупації та розмінування території. Меморіальні комплекси та музеї, присвячені Голодомору та Голокосту, відіграють важливу освітню та комеморативну роль, поєднуючи функції збереження історичної пам'яті та просвітництва з туристичним потенціалом. Ці об'єкти потребують особливо етичного підходу при організації екскурсій. Історичні некрополі України значно відрізняються за рівнем туристичної доступності та інфраструктури: Личаківське кладовище у Львові є повноцінним "музеєм просто неба" з розвиненою туристичною інфраструктурою, тоді як Байкове кладовище в Києві, попри свій культурний та історичний потенціал, залишається недостатньо інтегрованим у туристичні маршрути. Для ефективного розвитку сегменту "темного" туризму в Україні необхідна розробка комплексної стратегії на державному рівні, що включатиме питання збереження пам'яток, створення відповідної інфраструктури, підготовки кваліфікованих гідів та промоції цих напрямів на міжнародному туристичному ринку.

Розділ 2 присвячений детальному розгляду технології формування нового туристичного маршруту «Слідами трагедій Європи», що належить до категорії «темного туризму». На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки. Розроблений

тур є унікальним кільцевим маршрутом, який охоплює 8 країн Європи та присвячений трагічним сторінкам європейської історії XX століття. Головними перевагами туру є глибокий історичний контекст, відвідування маловідомих локацій, супровід професійним гідом-істориком та можливість міжнародного переосмислення історичних подій. Тур орієнтований на свідомих мандрівників, які цінують історичну глибину та культурну пам'ять, а також на освітян, туристів віком від 16 років та осіб із родинною історією, пов'язаною з трагічними подіями. Маршрут спланований логічно та хронологічно, з урахуванням важливих історичних місць та їх значення. Він розрахований на 14 днів, передбачає використання комфортабельного автобуса та проживання в готелях класу 3-4 зірки. Кожна зупинка маршруту (Київ, Чорнобиль, Львів, Освенцим, Краків, Терезін, Кутна-Гора, Берлін, Бухенвальд, Іпр, Орадур-сюр-Глан, Верден, Париж, Чахтіце, Будапешт) має своє історичне значення та дозволяє глибше зрозуміти контекст європейських трагедій. Для реалізації туру підібрані відповідні партнери-постачальники послуг: транспортна компанія з автобусами преміум-класу, мережа високоякісних готелів у кожній точці маршруту та страхова компанія "VUSO", яка забезпечує надійний страховий захист туристів. Також розроблено детальний кошторис екскурсійного забезпечення, що включає послуги гіда, вхідні квитки, аудіообладнання та локальні трансфери. Підготовлене інформаційно-методичне забезпечення туру включає пам'ятку туристу з практичними рекомендаціями щодо вибору одягу, взуття, необхідних документів та організаційних моментів під час подорожі, що сприятиме комфортному та безпечному проходженню маршруту. Запропонований тур «Слідами трагедій Європи» не лише відповідає сучасним тенденціям розвитку темного туризму, але й має важливе освітнє та культурне значення, сприяючи збереженню історичної пам'яті та глибшому розумінню минулого. Комплексний підхід до його

організації, що включає ретельний підбір локацій, логістику, розміщення та інформаційний супровід, забезпечує високий рівень туристичного продукту.

У розділі 3 було проаналізовано ключові аспекти реалізації туру «Слідами трагедій Європи», визначено оптимальні канали збуту та розглянуто особливості технологічних процедур при здійсненні туристичної подорожі. На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки. Для ефективного просування туру «Слідами трагедій Європи» запропоновано комплексний підхід до використання каналів збуту, що включає як онлайн, так і офлайн методи. Враховуючи особливу тематику туру, акцент зроблено на більш цільових, глибоких та емоційно чутливих каналах. Серед найбільш перспективних виділено: соціальні мережі для візуального контенту та історій, цільові розсилки для аудиторій, зацікавлених у військовій історії та культурній спадщині, партнерські програми з музеями, університетами та культурними фондами, а також презентації на тематичних заходах. Такий делікатний підхід до просування відповідає концепції «темного туризму» та дозволяє залучити свідому аудиторію, яка цінує історичну глибину та культурну пам'ять. Детальний аналіз технологій туристичних процедур показав значні відмінності між країнами маршруту, особливо між Україною та Францією як представниками різних регіонів Європи. Виявлено суттєві розбіжності у процедурах бронювання, митному оформленні, організації трансферів, медичному страхуванні та особливостях проживання. Зокрема, у Франції діють більш формалізовані процедури бронювання з обов'язковою передоплатою, жорсткіша політика скасування, вищі ціни на транспортні та медичні послуги, а також додаткові туристичні збори. Українським туристам необхідно заздалегідь подбати про шенгенську візу та супровідні документи, а французьким туристам в Україні рекомендовано перевірити актуальну інформацію щодо безпеки

регіонів та забезпечити надійне медичне страхування. Підкреслено необхідність врахування культурних особливостей та нюансів під час подорожі, що має важливе значення для комфортного перебування туристів за кордоном. Рекомендовано ознайомлення з базовими фразами місцевих мов, особливостями етикету та правилами поведінки в різних країнах маршруту. Загалом, розроблені рекомендації щодо каналів збуту та технологічних процедур при реалізації туру «Слідами трагедій Європи» створюють міцну основу для ефективного впровадження цього туристичного продукту на ринок. Комплексний підхід до маркетингу та організації туру, що враховує його тематичну специфіку та міжнародний характер, сприятиме залученню цільової аудиторії та успішному проведенню туру, забезпечуючи високу якість обслуговування туристів та досягнення освітніх та культурних цілей подорожі.

У результаті проведеного дослідження було встановлено, що міські кладовища, попри свій похоронний характер, дедалі частіше сприймаються як важливі об'єкти культурної спадщини та привабливі локації для туристів, зацікавлених у так званому «темному туризмі».

Такі простори як Пер-Лашез у Парижі, Личаківський цвинтар у Львові чи Грейфраєрс у Единбурзі стали не лише місцями вшанування пам'яті, а й елементами урбаністичного ландшафту з високим туристичним потенціалом. Вони поєднують у собі історичну, мистецьку та меморіальну цінність, виступаючи своєрідними «музеями під відкритим небом».

Темний туризм, хоч і викликає певні етичні дискусії, сприяє глибшому осмисленню історичних подій, вшановує пам'ять загиблих, а також дозволяє туристам пізнавати незвичні сторони культури та історії. Водночас, важливо забезпечити належну комунікацію з відвідувачами та дотримання норм поваги до сакрального значення таких місць.

Отже, міські кладовища можуть і повинні розглядатися як повноцінні туристичні атракції за умови дбайливого ставлення, належної інфраструктури та зваженої культурної політики, що сприяє розвитку відповідального і рефлексивного туризму.

Використані джерела

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - №30. – ст.141 – С.381 – 417.
2. ДСТУ 28681.2-95 „Туристсько-екскурсійне обслуговування.

Туристичні послуги. Загальні вимоги.”

3. Закон України „Про внесення змін до Закону України "Про туризм". – № 1282-IV від 18.11.2003р.

4. Алістратова К. Е. Містичний туризм: зарубіжний досвід та перспективи розвитку в Україні. Географія та туризм. 2013. Вип. 26. С. 93–101.

5. Бордун О.Ю., Деркач У.В. Теоретичні та практичні засади дослідження похмурого туризму України. Географія та туризм. Серія: Географія рекреації та туризму: теоретичні та практичні питання. - 2017. - Вип. 30.- С. 66.

6. Державне агентство з управління зоною відчуження. [Електронний ресурс].

7. Івченко Л. О., Романова К. М. Динаміка і перспективи розвитку туризму в Чорнобильській зоні / Л. О. Івченко, К. М. Романова // Електронне наукове фахове видання Ефективна економіка, 2020. - № 1. - DOI: 10.32702/2307-2105-2020.1.70.

8. Кляп М.П., Шандор Ф.Ф. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. Київ:Знання, 2013. – 197 с.

9. Переверзєв С. В. Чорнобиль // Енциклопедія історії України : у 10 т. /редкол.: В. А. Смолій та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наук. думка, 2013. — Т. 10 : Т — Я. — С. 561. — 784 с. : іл. — ISBN 978-966-00-1359-9.

10. Баєв В. Основи туроперейтингу. Київ : ДП "Вид. дім “Персонал”, 2016. 156 с.

11. Влащенко Н. Інноваційні технології у ресторанному, готельному господарстві та туризмі. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекет., 2018. 373 с.

12. Мальська М.П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств. Київ.: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.

13. Електронне джерело: https://tourlib.net/statti_ukr/kushnir3.htm

14. Шильнікова З.М., Дульцева І.І., Матушкіна М.В. Тенденції розвитку

«темного» туризму та його мотиваційні аспекти / З.М. Шильнікова, І.І. Дульцева, М.В. Матушкіна // Економіка та управління підприємствами. – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. – Вип. 22. 2018. – с. 586-591.

15. Інформаційний документ про стандартний страховий продукт: <https://drive.google.com/file/d/1vcwthFCZWxgLUIW598QGgZN0HDjfnD3R/edit> (Туристичне страхування)

16. Програма “Мандрівник” - https://drive.google.com/file/d/1g6aHi6icTktOF-x1u3F_XeqLkAwc8Dwd/edit

17. Програма «TUR-Agent» - https://drive.google.com/file/d/1liQirzSYJtY9q5OWNrZmMizTK78kJ_Uh/edit

18. Електронне джерело - <https://24meridian.com.ua/ua/blog/zbirayemosya-v-avtobusniy-tur-yevropyu/>

19. Сайти готелів: https://www.tripadvisor.com/Hotel_Review-g294474-d3226230-Reviews-11_Mirrors_Design_Hotel-Kyiv.html

20. https://www.booking.com/hotel/ua/nobilis.ru.html?label=gen173nr-1FCAs06QFCB25vYmlsaXNIM1gEaOkBiAEBmAehuAEXyAEM2AEB6AEB-AEDiAIBqAIDuAKEudnABsACAdICJGFjMTliMDg5LTkzNjgtNDc0MC04NDRhLWI0NTkwMjE5NTliOdgCBeACAQ&sid=e16f5975ec6102f9e8e8955d1a054785&dist=0&keep_landing=1&sb_price_type=total&type=total&utm_source

21. https://www.thetimes.com/travel/destinations/europe-travel/poland/krakow/best-hotels-in-krakow-0fqf9wbcg?utm_source

22. https://www.mandarinoriental.com/en/prague/mala-strana/stay/superior-room?utm_source

23. https://www.thetimes.com/travel/destinations/europe-travel/czech-republic/prague/mandarin-oriental-prague-hotel-review-6twffhkf?utm_source

24. https://www.thetimes.com/travel/destinations/europe-travel/france/paris/i-ve-stayed-at-more-than-60-hotels-in-paris-these-are-my-favourites-wbcngdfnr?utm_source

25. https://www.tripadvisor.com/Hotel_Review-g274945-d3380553-Reviews-Hotel_Elizabeth-Trencin_Trencin_Region.html

26. Сайт страхової компанії
<https://vuso.ua/insurance-products/product/turystychne-strakhuvannia>

Додаток І. Заявка на бронювання.

Дата заявки / зміни: 04.05.2025

Офіційна назва: ТОВ «ЛюксТревелУкраїна»

Телефони: +380 67 987 6543

Адреси: м. Київ, вул. Велика Васильківська, 55

E-mail: booking@luxtravel.ua

Направлення: Україна, Київ

Дата заїзду: з 10.05.2025 по 13.05.2025

Кількість ночей: 3

Готель: 11 Mirrors Design Hotel

Харчування: Сніданок (BB)

Розміщення: 2 дорослих

Тип номеру: Signature Premium Room

Вартість: 870 USD

	ПІБ туриста	Стать	Дата народження	Паспорт
	Шевченко Андрій Миколайович	Ч	15.06.1987	МК112233
	Шевченко Катерина Ігорівна	Ж	08.11.1990	МК332211

Менеджер (ПІБ): Бейлик Софія Вадимівна Штамп агентства:

Додаток Й.

ЗАМОВЛЕННЯ НА ТУРПОСЛУГИ (лист-замовлення)

до попередньої угоди № 15/25 від „04” травня 2024 р.

Шевченко Андрій Миколайович

Контактний телефон: +380 67 123 4567

e-mail:

shevchenko.andrii@gmail.com

адреса: м. Київ, вул. Саксаганського, 98, кв. 24

З яких джерел Ви дізналися про нашу компанію? Рекомендація друзів

Країна / курорт / назва туру: Україна / Київ / 11 Mirrors Design Hotel

Дати поїздки:

З „10” травня 2024 р.

по „13” травня 2024 р.

Тривалість поїздки (днів): 4

Тривалість проживання в готелі (ночей): 3

Готель: 11 Mirrors Design Hotel

Тип номеру: Signature Premium Room

Харчування: ☒ BB (сніданок) ☐ HB ☐ FB ☐ AI ☐ UAI

Вид на море: ☐ Немає (не актуально)

Кількість туристів: 2

В тому числі дітей до 12 років: 0

Заселення „10” травня 2024р.

Виселення „13” травня 2024 р.

Деталі транспортування: без транспортування

Повна вартість туру складає: 38 500 грн. 00 коп.

тридцять вісім тисяч п'ятсот гривень 00 копійок

Дата заповнення „04” травня 2024 р. Підпис клієнта _____ /

Шевченко А.М. /

Директор ТОВ „КОРАЛ-тревел” _____ Смірнова В.В.

Перевірено _____ Відповідальний менеджер

Додаток Л.

ПАКЕТ XL 🌟

Ціна: **3 737,64** UAH 💙

🏥 Медичні витрати в межах страхової суми

💰 Франшиза 0 EUR/USD

🚗 Нещасний випадок 1 500 EUR/USD

🧳 Багаж 200 EUR/USD

✈️ Затримка або скасування рейсу 50 EUR/USD